

Prediker 7: 15-22

Prediker is nog altijd bezig met de observatie van het menselijk bestaan. En iedereen die een klein beetje op deze wijze koning lijkt komt, als hij om zich heen kijkt in de wereld, tot het besef dat er heel veel is dat niet klopt. Dat overkomt Prediker ook in de verzen die we zojuist lazen. Hij noemt twee voorbeelden. Er is een rechtvaardig mens, iemand die het beste met iedereen voor heeft. Iemand die goede dingen doet, een fijn iemand. Maar toch wordt deze sympathiekeling niet oud. Hij sterft al jong. Prediker ziet ook iemand anders. Een onrechtvaardig mens. Iemand die slecht doet, iemand die er een puinhoop van maakt en zich niets van z'n medemens aantrekt. En wat zie je? Het gaat hem voor de wind en wordt zonder een centje pijn hoogbejaard.

Herkenbaar? Er gebeurt zoveel dat wij niet begrijpen. Iemand sterft jong, onbegrijpelijk! Je werkt keihard, en je collega die niets uitvoert krijgt promotie. Het is toch niet eerlijk. En zo hebben we allemaal met waarom-vragen te maken.

Hoe moeten we daar nu mee omgaan? We kunnen hier wel iets leren van die wijze Salomo. Hij gaat niet zoals de vrienden van Job met kwasi-wijze antwoorden komen. Prediker beseft dat er ook heel wat gebeurt dat zelfs niet onder zijn wijze schedel past. Hij blijft bij wat hij kan overzien. Hij gaat daarom maar niet proberen God na te rekenen.

Wat doet hij dan wel? Prediker houdt heel nuchter rekening met de werkelijkheid waarin we leven. Soms is het gewoon zo dat het leven niet eerlijk is. Soms krijg je niet waar je recht op hebt. Dat is realiteit en besef dat jij als klein mensje daar weinig invloed op hebt.

Hoe ga je nu om met die werkelijkheid? Prediker zegt "Wees niet al te rechtvaardig en acht jezelf niet bovenmate wijs". Wat wil hij daarmee zeggen?

Wie zich vastbijt in wat naar zijn idee rechtvaardig is, verwoest zichzelf. Zo'n mens wordt verbitterd, loopt vast en wordt er stapelgek van dat de dingen anders lopen dan hij vindt dat het zou moeten. Wie niet kan leven met de onvolmaaktheid van deze wereld waarin onrecht gebeurt, gaat ten onder aan z'n eigen rechtvaardigheidsgevoel. Dat is niet mooi, maar wel realiteit. Onze wereld is niet zoals die zou moeten zijn. Predikers advies: Wees niet al te rechtvaardig en acht jezelf niet bovenmate wijs.

M.a.w., ken je plek, ken jezelf, weet dat je een klein mens bent. Soms ontmoet je mensen die om deze reden afgeknapt zijn op God. Zij realiseerden niet dat God wel rechtvaardig is, maar onze wereld nog lang niet. Als er dan dingen gebeuren, die naar jouw idee niet rechtvaardig zijn, dan wil je bovenmate wijs zijn en zeg je God ten onrechte vaarwel.

Maar hier tegenover geeft Prediker een tweede advies. “wees niet al te goddeloos en wees niet al te dwaas. Waarom zou je sterven voor je tijd?”

Hiermee bedoelt Salomo niet dat een beetje onrechtvaardig en een beetje dwaas er wel mee door kan. Nee, hij wil zeggen dat we niet moeten doorslaan naar het andere uiterste! Dat kan, hè! Je bent geconfronteerd met de harde realiteit van het leven en dan zeg je: “wat maakt het mij uit, ik leef mijn leven, ik doe wat ik wil, het is toch allemaal een tranendal, ik pak wat ik pakken kan, dood ga ik toch”. Dat laatste klopt natuurlijk wel, maar je kunt ook sterven voor je tijd! Jonge mensen die door roekeloos rijgedrag omkomen in het verkeer, of mensen die er een zeer ongezond leefpatroon op na houden, kunnen sterven voor hun tijd! Dat zegt Prediker. En dat maakt mij trouwens altijd erg terughoudend om te zeggen dat het iemands tijd is als hij sterft. Ik leer hier van hem dat dit zeker niet altijd zo is!

Dat zijn de lessen van Prediker in de tekst die we zojuist lazen. Prediker waarschuwt tegen de krampachtige houding van al te rechtvaardige mensen, die daardoor compleet vastlopen in de gebrokenheid van ons bestaan. En hij waarschuwt tegen onverschilligheid van hen die puur en alleen alles uit het hier en nu willen halen. Leef niet als een doemdenker, maar ook niet als een beest!

Maar wil Prediker dan dat we een soort middenweg gaan bewandelen. Niet te veel van het ene, niet te veel van het andere, doe maar normaal dan doe je gek genoeg?

Nee, Prediker wijst een derde weg. Hij die God vreest ontkomt aan dit alles! We leven in een wereld die nog niet volmaakt is. En het kan ook geen kwaad te realiseren dat je zelf daar deel vanuit maakt. Ook wij mensen zijn nog lang niet wat we zijn moeten. Er is geen mens die niet zondigt.

Maar wie God vreest weet dat er iemand is geweest die niet een beetje rechtvaardig was, die, zeg maar, iets boven het gemiddelde uitstak, maar Hij was iemand die absoluut rechtvaardig was. Hij ging als rechtvaardige kapot aan de

onrechtvaardigheid van onze wereld. Hij stierf niet vanwege eigen roekeloosheid te jong, maar Hij stierf te jong omdat wij Hem uitkotsten, dood wensten, naar Golgotha lieten gaan. Hij heeft ons onrecht ondergaan. Hij heeft onze pijn en ons verdriet gevoeld. Hij heeft het allemaal meegenomen de dood in!

Een groter onrecht was er niet. Hij stierf als rechtvaardige voor onrechtvaardigen. Er klopt echt helemaal niks van. Maar dit grote onrecht brengt ons het Leven. Wees niet te rechtvaardig, wees niet te goddeloos, maar vrees God, volg Jezus. Wie dat doet heeft het geheim ontdekt van goed leven in een wereld die nog niet goed is, omdat die goede wereld nog komt. En als Hij komt, zal het gebeuren, alles wat aangetast was door kwaad en zonde zal rechtgezet worden. Je bent wijs als je dat ziet, je bent wijs als je deze Jezus volgt.

AMEN